

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ז' תשרי תש"פ | דף היומי בבלי: מעילה יט.

דף היומי בהלכה: מסימן תל"ג סעיף ד' עד סעיף ח'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ב' גם דקדוקי עד פרק ב' ואמרו חז"ל.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

כשרבי שלום שבדרון שמע יהודים שרים 'מה נשתנה' במקום 'כל נדרי' | "כבר מחלתי לך לפני 67 שנים!" | 1735

יום הכיפורים

"לפני יום הכיפורים נכנסתי אל מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, ושאלתי אותו על מה הוא מציע לעזור את הקהל לקראת יום הדין? ובמילים אחרות: מהו הדבר שעשוי להביא לאדם את הזכויות הגדולות ביותר?"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מסביר מהו 'זיכוי הרבים', ומספר על האמן התל-אביבי שנכנס להיכל ישיבת פוניבז' באמצע הלילה וכמעט התעלף...

מתעסק בזיכוי הרבים, יש רבים שנהנים ממנו ומתחזקים בגין המעשה שעשה, אם כן אין לך זכות גדולה מזו ליום הדין. "ויש לדעת, שכאשר אומרים 'זיכוי הרבים' - אין הכוונה רק למי שמזכה אלפים ורבות בהפצת דברי חיזוק וכיוצ"ב. גם לומד תורה צנוע שבצנועים, היושב בפינתו ושוקד על התורה בשמחה ובחשק, ויש שלוקחים ממנו דוגמא ומופת כיצד ללמוד, ונדבקים בהתלהבות שלו, ומתחילים ללמוד יותר בחשק, הרי שגם הוא נקרא 'מזכה הרבים', וגם עליו התכוון מרן ראש הישיבה. "יתירה מכך. כדי לקרב את האדם לבוראו ולהשיבו בתשובה שלימה, לא צריך להיות דווקא פעיל בארגון שמטרתו להחזיר בתשובה. די שיהודי ירא שמים יתנהג כראוי, ויזיח את קרבתו הוא לבורא עולם, כדי שהאדם העומד ממול, שלא זכה עדיין להימנות על באי בית המדרש, יתרשם, יתפעל, ויסיק מסקנות מידידות".

ביקש לעמוד מקרוב על צורת ההיכל

כבר הבאנו בעבר דוגמאות רבות לענין זה, ועכשיו נספר

סיפר רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: "לפני יום הכיפורים נכנסתי אל מרן ראש הישיבה, הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, ושאלתי אותו על מה הוא מציע לעזור את הקהל, לקראת יום הדין? ובמילים אחרות: מה הוא הדבר שעשוי להביא לאדם את הזכויות הגדולות ביותר?
"מרן השיב: 'זיכוי הרבים!'. ואני רוצה להסביר מעט את דבריו", אמר הרב שליט"א.

"הגמרא אומרת שהרשע שעושה מצוות וטורפין לו אותן בפניו, משום שנאמר: 'לרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי' וכו'. והנה, הגאון רבי יצחק אלחנן אומר שכל זה בשאר מצוות, אבל כאשר הרשע התעסק במצוות צדקה, לא טורפין את המצוה הזו. ומדוע? - מפני שבמציאות היה מי שנהנה מהמצוה שעשה הרשע, והוא העני. ואם כן לא אכפת לנו שעושה המצוה היה רשע, אם אדם אחר נהנה מכך - מגיע לו שכר על כך.

"לפי זה אפשר גם לפרש את דברי מרן הגראי"ל בענין זיכוי הרבים. שכן, גם אם מדובר באדם התואם את ההגדרה של 'טורפין לו זכויותיו בפניו', אבל המציאות היא שכאשר אדם

הישיבה... ארון הקודש כבר לא עניין אותו כל כך, כמו התופעה המרשימה הזו של הבחורים הממשיכים ללמוד, בשעה שבה כל חבריו וידידיו כבר ישנים מזמן...

לפתע הוא גילה שכל מה שידע, וכל מה שאמרו לו במשך כל השנים על המושג 'בני ישיבות', אינו מתקרב אל המציאות כלל וכלל, ומטרתם היחידה של לומדי התורה היא לעלות ולהתעלות במעלות התורה והיראה.

דמותו המזהירה של ראש הישיבה

ואם לא היה די בכך כדי לשבות את ליבו, הרי באותו רגע נפתחה הדלת הצדדית של האולם, ודמותו המזהירה של מרן ראש הישיבה הקשיש, רבי דוד פוברסקי זצ"ל, נראתה בפתח, כאשר כל הבחורים קמים לכבודו ביראת כבוד.

מרן הגר"ד פסע מדודות אל מקומו ב'מזרח', שם ישב ולמד כמדי לילה, עד השעה שבה מתפללים בישיבה תפילת שחרית.

זה כבר היה יותר מידי בשבילו... לאחר שהבחורים גילו לו שמדובר בראש הישיבה, המגיע לכאן מידי לילה 'כמו שעון', ויושב ללמוד במשך שעות, התפלא האמן ואמר: 'אצלנו אין דברים כאלה, גם המלומדים הגדולים ביותר, כשהם מגיעים לגיל זקנה, הם מפסיקים ללמוד'...

המחזות שנגלו לנגד עיניו, הציפו לו את האמת מול העיניים, והוא החליט בו במקום שאם זו היא דרך החיים הנהוגה אצל בני הישיבות, הוא עוזב את הכל, ובא ללמוד תורה.

הוא שאמרנו: האם הבחורים בישיבה, שישבו ולמדו בשעה ההיא, התכוונו להחזיר את התל-אביבי הלז בתשובה? - בוודאי שלא. אבל במציאות הם עשו את זה, וגרמו לקידוש השם עצום, וכשיעמדו בפני דין של מעלה לאחר 120 שנותיהם, יגידו להם שאיש זה חזר בתשובה בזכותם. על כל הזכויות, וזכויות - הזכויות, הקשורות בכך, עד סוף כל הדורות.

כיתוב ענק על המכונית

בכל פעולה ופעולה אדם יכול לקדש את שמו יתברך, ולקרב אליו את הבנים התועים, ובמיוחד בתקופה שבה אנחנו חיים, כשהאמצעים התקשורתיים בין אדם לחברו נעשו זמינים כל כך, ואפשר לעשות בהם שימוש חיובי למען כבוד שמו.

סיפר לנו יהודי המתגורר בעיר רחובות, שיום אחד מתדפק על דלת-ביתו אדם שלא הכירו, ומספר לו שבזכותו חזר בתשובה. בעל הבית המופתע אמר לאורחו, שהוא אינו יודע על מה הוא ש, ואז סיפר לו האורח דברים כהווייתם.

"לפני כמה חודשים, הייתי שקוע בבעיה כלכלית גדולה, ולא ידעתי כיצד להיחלץ ממנה. כל המומחים ששוחחתי עימם אמרו שהם אינם יכולים לסייע לי, עד שהרגשתי את עצמי בודד בעולמי, ולא ידעתי מאין יבוא עזרי.

"יום אחד נסעתי במכונית בכביש, והנה נתקלתי לפתע בכיתוב ענק שהופיע על גבי מכוניתך, עם המילים 'אין עוד מלבדו'. לא

כאן את מה שגילה לנו הגאון רבי אליעזר רוט. כדאי לשמוע את הסיפור, כדי להבין עד כמה יש בכוחנו להשפיע על אחרים, גם בלי להוציא מילה מהפה.

בהיכל הכולל שהגר"א רוט עומד בראשו, מתפלל יהודי שחזר בתשובה שלימה לפני 35 שנה. כיצד קרה הדבר? - אדם זה, שהיה חילוני גמור, נתקל פעם בכתבה שפורסמה אף היא בעיתון חילוני, שתיארה את יופיו של ארון הקודש של ישיבת פוניבז'.

כאמון, שהתעסק בתחומי ייצור הרהיטים, ביקש לעמוד מקרוב על צורת ההיכל, שהובא כידוע, במבצע מורכב מאיטליה.

הוא הבין מראש שכאדם שאינו שומר מצוות, לא יוכל להיכנס להיכל הישיבה בשעות היום, שבהן נמצאים הבחורים באולם, ושוקדים על תורתם. הוא תכנן, אפוא, לעלות לישיבה בבני ברק בשעת לילה מאוחרת מאוד, הרבה אחרי חצות.

בשעה זו, כך שיער, לא יהיה כבר אף בחור באולם הישיבה, ותהיה זו השעה המתאימה שבה יעלה בידו לבדוק מקרוב את ההיכל המפואר.

וכך עשה. האיש יצא מתל אביב, עיר מגוריו, ועשה את דרכו לבני ברק, והיה בטוח בכל מאת האחוזים שכאשר יפתח את דלת ההיכל של ישיבת פוניבז', ימצא לפניו אולם ריק. אבל, כפי שידוע לכולנו, התמונה היתה שונה לחלוטין.

האמת היא, שעוד מרחוק, בהיותו במעלה המדרגות המובילות את הישיבה, היה נראה לו ש'משהו כאן השתבש בדרך'... הוא שמע בבירור את קול הלימוד, והריתחא דאורייתא, אבל היה בטוח שהקולות הללו אינם מגיעים מההיכל המואר, אלא ממקום אחר. כשפתח את הדלת, כמעט והתעלף... בחורים רבים, שמספרם הגיע ליותר מ-100 כפי שסיפר ברבות השנים - היו בשעה זו באולם, והאווירה היתה נשמעת כבצהרי היום.

כיון שלא רצה לבלוט יותר מדי, עמד מן הצד, והתבונן במחזה הנראה לנגד עיניו. "הייתי צריך לצבוט את עצמי כדי להיות בטוח שאינני חולם", סיפר לאחר שנים רבות לבני משפחתו.

זה כבר היה יותר מידי...

למצוא בשעה כזו כל כך הרבה בחורים הממשיכים ללמוד, לזאת הוא לא ציפה, ולא העלה בדעתו. לאחר דקות ארוכות, שבהן עמד וצפה מן הצד במחזה הנאדר, החליט לפנות לאחד הבחורים ולשאול מדוע הם אינם הולכים לישון...

תשובתו של הבחור הממה אותו בפשטותה. "אין אצלנו לוח זמנים, על פיו אנחנו פועלים, כל עוד שבחור מרגיש שיש לו עדיין כוח ללמוד - הוא לומד. ברגע שתגבר עליו העייפות, הוא ייגש לחדר ויעלה על יצועו", אמר הבחור.

האמן התל-אביבי המשיך להתעניין: "האם אתם לומדים לקראת מבחן כלשהו?", ותשובת הבחור היתה ש"בישיבה עצמה אין מבחנים, אבל כל אחד מאתנו מתכוון לקראת המבחן שיעשו לו בשמים, לאחר 120 שנותיו..."

האמן הספיק כבר לשכוח את הסיבה שבגללה הגיע להיכל

"לא עברה תקופה קצרה, והשי"ת הושיע אותנו באורח פלא מהצרה שאפפה אותנו. באתי עתה להודיע לך את כל זאת, ולידע אותך בזכות הגדולה שהתגלגלה לידך, שבזכות השלט שתלית על מכוניתך, החזרת משפחה שלימה בתשובה. שכן גם הילדים שלנו החליטו לעשות כמונו, וחזרו בתשובה" (ה'חוזר' בירר אצל מכריו בעיר רחובות, אם הם מכירים את בכל הרכב שתלה את השלט הזה, ובסייעתא דשמיא מיוחדת הגיע אליו).

מה בסך הכל עשה אותו יהודי? - תלה שלט על המכונית! לא יותר מזה! והנה משפחה שלימה חזרה בתשובה, וזכותם וזכויות כל צאצאיהם יהיו על גבו של בעל הרכב.

אם נחשוב לרגע, נראה שבכל יום ויום עומדות לפנינו הרבה הזדמנויות כאלו, בהן אנחנו יכולים לקרב יהודים תועים להשם יתברך צריכים רק להתבונן בחשיבות הדבר בתקופתנו ולרצות בכך.

(מתוך 'מצוות בשמחה' ספר ויקרא - בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

ידעתי אפילו מה צופנות המילים הללו, ומה הן אמורות להביע. אבל אדם נוסף, שומר מצוות, שהיה במכונית, אמר לי שהפירוש הוא שהשי"ת ברא את העולם, והוא ממשיך להנהיג את כל הברואים מקטן ועד גדול, ואף אחד אינו יכול לעשות מאומה אם הבורא לא ירצה בכך. אין עוד מלבדו!

"שמעתי את הדברים בתשומת לב מרובה, והדברים חדרו היטב לליבי. כאשר הגעתי הביתה, סיפרתי את הדבר לאשתי, והיא התלהבה עוד יותר ממני".

השי"ת הושיענו באורח פלא

"ישבנו על הנושא כמה ימים, ליבנו את הדברים לבן היטב, עד שהבנו אל נכון שאכן יש אלוקים בעולם, והכל הכל תלוי בו. ורק בו. ואם נתקרב אליו, הוא יסייע לנו גם בפתרון הבעיה הכלכלית שהעכירה את רוחנו. אמרנו ועשינו, וחזרנו בתשובה שלימה.

וביום צום כיפור יחתמון

'קו החיים' לא משתנה בשום אופן" - אמר לי המומחה, "זה פשוט כמו הדיסק הקשיח של האדם, אבל היו מקרים בודדים שראיתי שהשתנה גם 'קו החיים' לכמה בני אדם - והם כולם היו יהודים!"

לקט תשובות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א על עבודת חודש אלול

הוא ה'חפצא' של החיים ואורך ימי אותו אדם שלא משתנה. הוסיף אותו מומחה ואמר: "אבל היו מקרים בודדים שראיתי, שהשתנה גם 'קו החיים' לכמה בני אדם, לפתע חלו שינויים גם בקו הזה - והם כולם היו יהודים! רק אצל יהודים גיליתי את המציאות הזו".

את הסוד אנו יודעים. "בראש השנה נפקדה שרה"..." "בראש השנה ייכתבון, וביום צום הכיפורים יחתמון"..." ליהודים יש את הכוח לשנות דברים מהשורש, אפילו את קו החיים שלהם, לאורך שנים וימים טובים.

(א' חפץ, מוסף שבת קודש האזינו תשע"ז)

יהודי תושב בני ברק סיפר לכותב השורות בשעתו, כי פגש את האיש הגדול בעולם בקריאת סימני כף היד - תושב אמריקה. ואותו איש מספר 1 אמר לו, כי מי שקצת מכיר את תחום כף היד יודע כי בפסי היד יש קו שנקרא 'קו החיים', שהוא הקו שלא משתנה.

בכל כף היד יש שינויים מגוונים, והמומחים יכולים לספר לך הכל על עצמך על ידי שרטוט כף היד המשתנים - מה שעבר עליך ומה שלכאורה עתיד לעבור עליך באופן טבעי. אבל 'קו החיים' לא משתנה בשום אופן. זה פשוט כמו הדיסק הקשיח של האדם, עצם חייו, והוא גם מגלה על אורך שנות חייו. הקו הזה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פעם כשליווייתי את אבי מורי בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל, הוא פגש בדרך בחבר ילדות. התרחקתי כדי לתת להם פרטיות, אך שמעתי אותו משיב לדברי אבי מורי: "כבר מחלתי לך בלב שלם לפני 67 שנים! מדוע אתה שוב ושוב מתנצל על זה?!"...

"ברגע שאומרים 'מחול' בפה, אפילו שזה לא מהלב - תיכף זה מסיר דיני שמים מהאדם השני"

לקבלו לישיבה ללא שיעבור טורח מיותר.
 "למחרת סיפרתי בשיעורי השבועי את הסיפור, כדי לקיים את המצוה של 'שיחו בכל נפלאותיו', אך תוך כדי סיפור הדברים נזכרתי במעשה שאירע עם אבי מורי בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל, עת ליווייתי אותו ובדרך פגש בחבר ילדות וביקש לשוחח עמו. אני מצידי התרחקתי מעט כדי לתת להם פרטיות, אך מתשובתו של החבר הבנתי במה מדובר. החבר השיב לדברי אבי מורי: 'כבר מחלתי לך בלב שלם לפני 67 שנים!!! מדוע אתה שוב ושוב מתנצל על זה?!"...

"או אז ראיתי עד כמה מעשה אבות סימן לבנים, ואותה התנהגות של האבא מושרשת בילדיו אחריו, כפי שחינך אותנו שלא נלך לישון עד שנמחל אחד לשני גם כאשר היינו ילדים קטנים, ואני בעצמי גם חינכתי כך את ילדי, ובאחד הלילות בשעה מאוחרת שמעתי מחדר הילדים את בני האחד מתחנן לשני באמרו לו: 'בבקשה, תגיד לי שאתה מוחל לי, כי לא אוכל להירדם לפני שתמחל לי!!!'"

"ובפרט בעומדנו בימי הרחמים והסליחות, עד כמה חשוב שכל אחד ימחל לשני, ואפילו אם זה לא במחילה בלב שלם. חשוב מאוד שהציבור ידעו, שברגע שאומרים 'מחול' בפה, אפילו שזה לא מהלב, תיכף זה מסיר דיני שמים מהאדם השני. ולא אחת מדובר בילד שלך שפגע בך או בקרוב אחר שאנו לא רוצים שמידת הדין תהא מתוחה עליהם - כמה חשוב להגיד בפה 'מחול לך' ובזה להסיר את הדין מלמעלה, ומידה נגד מידה יוסרו הדינים מהאדם המוחל ויזכה לישועתו!!!"

(טיב הקהילה וילך תשע"ט)

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א. "יום אחד הקדמתי להגיע לישיבה בכשעה ורבע. עד כדי כך להקדים לישיבה לא יוצא לי כלל וכלל. והנה בהגיעי לישיבה ראיתי דמות מוכרת מאוד, ונזכרתי כי מהאדם הזה עלי לבקש סליחה ומחילה... סיבת הסליחה והמחילה שעלי לבקש, משיבה אותנו שישים שנה לאחור..."

"כשהיינו ילדים קטנים, לקראת חג הפורים היינו מכינים נפצים מגופרית, אותה היינו ממלאים בברזל חלול ומטיחים אותה ארצה בחוזקה, ומזה היה יוצא קול רעש גדול שהיה משמח את ליבות הילדים, ובפרט בשעה שהבעל קורא אמר את המילה 'המן', ותהום כל הארץ... את הברזל החלול היינו קונים בכמה גרושים מילדים שידעו כיצד להכין את הברזל הנ"ל."

"שנים רבות אחרי שבגרנו קיננה בי המחשבה שמא שכחתי לשלם לאותו ילד את הכמה גרוש... והנה עתה כשהגעתי לישיבה מוקדם ובפני עומד אותו ילד בתוספת של שישים שנה... ניגשתי וביקשתי ממנו שיסלח וימחל לי אם אכן לא שילמתי... בתגובה אמר שכבר בקשתי ממנו סליחה ומחילה לפני ארבעים שנה והוא מחל לי!!!"

"הודיתי לו ושאלתיו לשם מה הגיע לישיבה ומה מבוקשו. החבר השיב כי חשקה נפשו בלימוד תורת הסוד וכי רוצה הוא להתקבל לישיבה. ניגשתי איתו לר"מ האחראי וביקשתי שיסדר לו חברותא וכיתה מתאימה עבורו. הוא שמח שמחה גדולה, מכיוון שבדרך כלל הליך הקבלה כרוך בבירורים אודות האיש הניצב בפנינו, ולא סתם מקבלים כל אדם טרם תהייה על קנקנו, אך כאן מאחר ואני מכירו אישית ואת טבעו, מיד אישרתי את קבלתו לישיבה. נמצא שעצם זה שהקדמתי לישיבה היה כדי

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

פסענו הלאה דרך מחנה יהודה לכיוון שערי חסד והתקרבונו למקור השירה. ואז שמענו אחד שר וכולם אחריו: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים שתי כיכרות והלילה הזה איננו אוכלים כלל?..."

גם 'כל נדרי' שכזה עולה לפני כסא הכבוד...

והלילה הזה איננו אוכלים כלל?... כי היום - יום הכיפורים".
"שבכל הלילות אנו רוקדים והלילה לא? - כי יום כיפורים
היום". כך המשיכו לפרט חטאים ועונות שהלילה הזה, לא. "כי
יום הכיפורים". אחד שר והכל אחריו בשיר ובזמר...
בתחילה נדהמת, אבל ברגעים שאח"כ אמרתי לעצמי: ריבוננו
של עולם, כזה 'כל נדרי' אצל כאלו עמי הארצות - שווה משהו
בכל זאת. הם הרי בורים שאינם יודעים מאומה, ועם זאת יום
הכיפורים שווה בליבם - 'כל נדרי' הלזה גם כן עולה לפני כסא
הכבוד, כי בוודאי שגם את אלו הקב"ה לא יעזוב - "כי לא ידח
ממנו נידח". אף הם אולי יזכו ל"ושבת עד ה' אלו קוקי!". אם יהודי
נאחז אפילו במשהו קל ביותר - בפירור, "אם יהיה בקצה השמים
משם יקבצך ומשם יקחך". את אותו לב של יהודים אלו, ה' רואה.
(להגיד, הובא ב'אגעדאנק' ניצבים תשע"ט)

שח הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל: אני יכול לספר לכם עובדה
שעדיין מצלצלת באזני למרות שחלפו מאז שבע עשרה שנה
(בתשכ"א), כשראיתי איך אפילו 'רשעים שבך' יש בהם ריח יהודים!
בליל יום הכיפורים הלכנו יחד בחזרה מהתפילה, משיבת
חברון - לשערי חסד. היה שקט ברחוב. אתם יודעים כי השקט
שורר ברחובות בליל יום כיפור, זהו לילה כמעט יחיד מכל לילות
השנה. הקב"ה שולח לעולמנו יום כזה מלא השפעה של קדושה,
אך הנה כאשר הגענו לא רחוק מכיכר הדווידקה, שמענו שירה
שבאה מרחוק.
שרים? מי שר?... פסענו הלאה בדרכנו דרך מחנה יהודה,
לכיוון שערי חסד, והתקרבונו למקור השירה, שומעים את השירה:
"מה נשתנה הלילה הזה?" - אחד שר וכולם אחריו: "מה נשתנה
הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים שתי כיכרות

עד שירצה את חברו

מי שאמר לחברו כי הוא מוחל לו בלב שלם, אך באמת אינו מוחל לו. האם המחילה תועיל בכל זאת, כיון שאמר שמוחל?

עד שירצה את חברו: הליכות והלכות בדיני פיוס ומחילה ממרן פוסק הדור רבינו נסים קרליין שליט"א

חבירו ובאמת אינו מוחל לו. האם נאמר שהמחילה תועיל בכל זאת
כיון שאמר שמוחל? וידוע גם הדין ש'דברים שבלב אינם דברים',
וא"כ כיון שאמר בפיו כי מוחל, תועיל המחילה?
מרן הגר"נ שליט"א: בענין דברים שבלב אינם דברים, מרן החזון
איש שצוק"ל אמר פעם כי יסוד ושורש המחילה שצריך לקבל
מאותו אחד שחטאו כנגדו הוא בלב, היינו, שימחה את הקפידא
מלבנו. וגם אז התייחס לנושא הנ"ל, כי אם יאמר בפיו ולא בליבו,
לא שייך דין 'דברים שבלב אינם דברים' בענין שעיקרו הוא בלב.
כי עיקר מחילה הוא למחול בלבנו. אבל אפשר, שמי שלא נעים
לו מבקשתו של השני ולמעשה מחמת בושה החליט למחול לו,
ואמר שמוחל, בכל זאת נחשב הדבר כמחילה. והרי יש במחילה
דרגות שונות, וממון הרי כבר לא יהא לו אפשרות לתבוע אחרי

מדוע דווקא בערב יום הכיפורים ישנה קפידה מיוחדת לפייס
איש את רעהו?
מרן הגר"נ שליט"א מצטט את דברי הב"ח: הב"ח מבאר את
דברי הרא"ש ואז כותב וזה לשונו: שאל יאמר היום או למחר
אפייסנו אלא בערב יום הכיפורים יפייסנו ולא יעבור, משא"כ בשאר
ימות השנה שאע"פ שראוי לכל אדם לפייס תיכף למי שפשע כנגדו
מכל מקום יכול הוא להניח הענין ליום אחר, עכ"ד, והמשנה ברורה
כתב עוד כי בערב יום הכיפורים מחויב לתקן הכל כדי שיטהר מכל
עוונותיו וכל שכן אם יש בידו מן הגזל והאונאה וכל דבר הנוגע
בממון יראה לתקן. אם כן זו תשובה לשאלתכם.

מי שאמר לחברו כי מוחל לו בלב שלם, אך רימה את עצמו ואת

התפילה של המחזור שמוחל לכל מי שציערו, אין לכך דין מחילה. אבל אם מתעורר באמת למחול וזוכר מה שציערו אותו ובכל זאת מוחל בלב שלם, הוי מחילה.

יש אומרים כי מחילת קטן אינה כלום, ואם כן מי שבייש ילד קטן חייב לרשום בפנקס את שמו ורק כאשר יגדיל יבקש ממנו מחילה?

דברי מרן הגר"נ שליט"א: אכן בעניני ממון מחילת קטן אינה כלום, ואפילו אם מחל יכול לחזור בו, אבל מחילה לסלק את הקפיידא שייכת גם בקטן אם יפייסו אותו, שהרי כבר סילק את הקפיידא שלו וכבר עבר חלף צערו, ואינו חושב על כך. ולפעמים אם נותן לו משהו, כמו ממתק מסוים, מתפייס ונרגע, ויותר לא חייבים, כאשר עשו כעין תשובת המשקל שנתנו לו משהו ופרח צערו ומחל.

איך המתפייס יתחזק לקבל את הפיוס גם כאשר ציערו אותו מאד?

מרן הגר"נ קרליץ שליט"א מתרגש ואומר לנו: הרי אנו אומרים מידי יום בתפילה ומבקשים "ונפשי כעפר לכל תהיה". הרי שזה רצוננו ומבקשים על כך - להיות כעפר! וכל כך כדאי לבקש זאת ג' פעמים ביום כל החיים.

(נלקט מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן)

כאלו מילים, ואם כן, כיון שיש לו סיבה מסוימת שעל כורחה הוא מעדיף למחול לו באמת, ומחל מחמת הסיבה הזו, יש בכך דרגה ניכרת של מחילה, גם אם הקפיידא לא חלפה לגמרי.

מרן הגר"נ שליט"א מוסיף לומר: שמעתי ממרן החזון איש צוק"ל כי עיקר הפיוס שמפייס לחברו היא ההכנעה שמכניע את עצמו לבקש מחילה. יש צורך לעשות איזו שהיא פעולה של תשובה ומעשה של הכנעה, והוא כעין תשובת המשקל להמפייס ע"כ.

ממשיך מרן הגר"נ שליט"א: והדבר שייך גם למתפייס, שבכך שבא להכיר שפגע בו וצריך לפייסו, הוא קיבל כמין תשלום תחת הצער. ונפקא מינה לגבי קטן, שאפילו שכבר שפגע בו או שאינו מבין את המשמעות של הביזוי שעשו לו, יכול להיות שאעפ"כ ראוי וצריך לפייס אותו, כיון שהפיוס הוא כעין תשלום תחת מה שציערו אותו או גרמו לו להתבזות, גם אם אין לו קפיידא שיש לשכחה.

אם אדם עומד ואומר בתוך ביתו אני מוחל מחילה גמורה לפלוני ופלוני שפגע בי, והפוגע לא יודע כלל, האם מועיל?

אם הנפגע מחל מצידו מחילה גמורה והוריד הקפיידא למי שציערו, מסתבר שמועיל הדבר, כיון שסוף סוף התרצה, ואע"פ שלא היה כאן פיוס מצד הפוגע. ויש להעיר כי בתפילה זכה שאנו מזכירים בה אודות מחילה איש לרעהו, אם סתם אומר כבתוך נוסח

יהלומים מגדולי ישראל

הנפרי סיפר לרבי בדמעות: "כאשר נכנסתי לבית התפילה נבהלתי מאד... כי אני באתי להתפלל תפלת כל נדרי - ומצאתי הציבור מתפללין תפלת נעילה...! הנשמע כזאת!"

עד ראייה מספר על מעשה שאירע אצל ה'אמרי יוסף' מספינקא זצ"ל

לפרסם את החטא הזה ברבים, כי הבושה תכסה פני להתוודע ולהגלות בפומבי עבירה גדולה כזו, שלא אירע עוד מעולם לשום איש ישראל, וחפץ אני להגיד את החטא הזה באזני כ"ק אדמו"ר הרהגה"ק זללה"ה.

"וכן עשה הגבאי, ואנחנו, כל האנשים שהיינו אז אתו בבית, כולנו היינו משתוקקים לדעת איזהו עבירה יכולה להיות שלא עבר עליה שום בר ישראל, וביקשנו את הגבאי הפותח שער, אשר בעת שיפתח את הדלת וייתן רשות לכנוס לפני כ"ק זללה"ה, יקדים את האיש הזה לכנוס בראשונה, ויניח גם את הדלת פתוחה כדי שנלך גם אנחנו אחריו ונשמע את הדבר.

"וכן היה, ונכנס האיש הזה בראשונה והושיט את הפתקא שלו לידי רבינו הקדוש. ולקח כ"ק מידו האיש את הקוויטעל, ואף כי לא היה נכתב בו רק דברים אחדים, בכל זאת הביט בו רבינו רגעים

בספר 'פאר יוסף' (תולדות, עובדות ומאמרים מהרה"ק בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא), מצטט המחבר מכתב שכתב לו שאר בשרו, "איש מכובד", המספר בזו הלשון:

"...כמדומה לי בשנת תרנ"ט, והיה אז יום ו' אלול בש"ק, זכיתי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו של כ"ק מרן הרב הגאון הקדוש והטהור בעהמ"ח ספרי 'אמרי יוסף' מספינקא זללה"ה, והיה שם אנשים רבים שבאו מרחוק ומקרוב לחסות בצל תפלתו ולקבל ברכותיו של כ"ק זללה"ה.

"וכאשר כתב הגבאי מוה"ר חיים את הפתקאות במוצש"ק, כנהוג אצל הצדיקים שליט"א, היה בינינו איש אחד קטן וחלש, ואמר לגבאי שלא יכתוב בהפיתקא שלו שום דבר, רק שהוא מבקש תשובה על חטאתו אשר חטא.

"ומה הוא החטא? שאלהו הגבאי, ויען האיש ויאמר: 'לא אוכל

אחדים, ואח"כ שאל את האיש: 'מה הוא החטא אשר אתה מתחרט עליו ורוצה אתה בתשובה?'

"ויען האיש ויאמר: 'אשתקד לא התענית ביום הכפורים'.
"ומדוע לא התענית? שאלהו כ"ק, ויען האיש ויאמר: 'המעשה כך נעשתה: אנכי דר בכפר אחד אשר על ההרים סביבות קורלי באבי זבענבערגען, אין אתי עוד איש יהודי בכפר, רק אני לבדי. ובשנה שעברה היה יוהכ"פ ביום ב' בשבוע, ואני טעיתי בחשבונני ועלה בחשבונני שיום הכפורים חל ביום ג' לשבוע. וביום ב' כאשר היה יוהכ"פ לישראל דמיתי אני שהוא ערב יוהכ"פ, ואכלנו אני ובני ביתי סעודות כמו שנוהגין לאכול ולשתות בערב יוהכ"פ.

"ואחר צהרים נסענו בעגלה אל הכפר הסמוך ששם היה מנין עשרה, להתפלל שם בציבור ולהתענות שם ביוהכ"פ. וכאשר באנו אל המקום הזה כבר פנו היום ונטו צללי ערב ומיהרנו לבא לבית התפלה להתפלל תפלת כל נדרי בציבור. וכאשר נכנסתי לבית התפילה נבהלתי מאד, יראה ורעד בא בי ותכסני פלצות, כי אני באתי להתפלל תפלת כל נדרי ומצאתי הציבור מתפללין תפלת נעילה... הנשמע כזאת!

"אמנם, סיפר האיש בהמשך הדברים, 'אני ואשתי וכל ילדי הבאים אתי לא עזבנו את בית התפלה ונשארנו שמה כל אותו הלילה וכל יום המחרת עד הערב, ועשינו לנו את יוהכ"פ שלנו ממחרת יוהכ"פ, לא אכלנו ולא שתינו היום הכפורים הזה שעלה בחשבונני כמו ביום הכפורים ממש. אבל, אמר האיש, 'יען כי ביוהכ"פ האמת ביום שהיה יום הכפורים לכל ישראל לא התענית, לכן אני מבקש לשוב בתשובה על העון הזה.'

"וישאלהו רבינו: 'ומדוע לא ראית בלוח מתי חל יוהכ"פ?'
"אין לי לוח, ענה האיש.

"והיה כאשר כילה האיש לספר את אשר קרהו, ושמע רבינו את דבריו היוצאים מן הלב, ולא יכול להתאפק לכל הנצבים עליו ויתן קולו בבכי, ועיניו הקדושים זלגו דמעות, ויסב פניו אל הקיר והתחיל להתפלל ולומר:

"רבונו של עולם, רחם על עמך ישראל ושלח להם את הגואל צדק ופדם מן הגלות המר הזה. הבט נא וראה האין עמך ישראל מפוזרים בין העמים, וכדי שיוכל האיש הזה לפרנס את בני ביתו מוכרח לשבת בהר בין ערלים ואינו יודע מתי חל יום צום הכפורים. השי"ת ירחם עלינו ויקבץ נדחי ישראל וישבו לארצם כמקדם, ואז יכירו וידעו כולם לעבדך באמת כאשר עם לבבם'.

"תפילה כזאת התפלל רבינו פעמים אחדים, וחזר עליה ושנה ושלש בה פעם אחר פעם, ובכל פעם בבכי ובדמע.

"ואני הכותב, כאשר ראיתי החזיון הזה, אמרתי בחשאי לחברי שהיו עומדים סמוך אצלי: הביטו וראו ענין נפלא: תלמיד בא לפני רבו ומבקש שיורוהו דרך תשובה, והרב בעצמו שב בתשובה ומבכה במקום התלמיד.

"והיה ככלותו להתפלל החזיר פניו אל העם אשר היו שם בביתו, והתחיל בפנים שוחקות ואמר: 'רבותי, האיש הזה הלך להתפלל תפלת כל נדרי ומצא הקהל מתפללין תפלת נעילה, מה אעשה לו? אם אגזור עליו שיתענה, הלא אין בו כח להתענות. ואם אומר לו שיתן צדקה, הלא אין ידו משגת אפילו לקנות לו לוח. הרחום יכפר עונו אפילו כך, ובפרט שהאיש הזה התענה ביום שאחר יום הכפורים.

"אמנם, אמר רבינו אל האיש הזה, 'התשובה שלך תהיה, אשר מהיום והלאה בכל שנה ושנה כאשר יגיע חודש אלול תשתדל להיות בין ישראלים ויהודים ותשאל מתי יהיה יום הכפורים ומתי חל יום א' דראש השנה, ותתחיל למנות מיום א' דראש השנה יום אחד, וביום ב' דראש השנה יום שני, ותהיה מונה והולך עד יום העשירי, והיום אשר יהיה יום העשירי מיום א' דראש השנה - הוא יהיה יום כיפור. וחוף מזה לא תמנע עצמך מלשאול באיזה יום בשבוע יהיה יום הכפורים, וכה תנהג כל ימך כשתדור לבדך בהכפר'.

"וקיבל האיש עליו את התשובה הזאת והלך לדרכו לשלום."

(הובא בגיליון 'דרכי יעקב יוסף' - ספינקא, יוהכ"פ תשע"ט)

מנהג כפרות

האם אפשר לעשות כפרות בצ'ק? ומה יעשה מי ששכח לעשות כפרות בעשרת ימי תשובה?

דיני מנהג כפרות - מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

בכל העדות (כף החיים שם, ח).
ב. העושים בכסף: אם עושים גם לאחרים יעשו תחילה לעצמם ואח"כ לאחרים, בסכום כל שהוא, במזומן, לא בצ'ק ובוודאי לא בכרטיס אשראי. מניחים הכסף במפית ומסובבים מעל הראש

א. שו"ע תר"ה, א: מה שנוהגים לעשות כפרה בערב יום כפורים לשחוט תרנגול וכו', יש למנוע המנהג (משום דרכי אמורי, ונראה כאילו מקריבים קרבנות בזמן הזה); רמ"א: ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה וכו', וכן נוהגים בכל מדינות אלו ואין לשנות. וכן נהוג כיום

3. למעוברת לוקחים גם תרנגול אולי תלד זכר, למשנ"ב - שתי תרנגולות ותרנגול אחד; לאריז"ל - שלש נקבות ושני זכרים. ועושים הכל על ראשה בלבד.
4. אולטרה סאונד - נאמן (שו"ת קנה בושם ב, כ; שלא כדעת מנחת יצחק) - ולוקחים כפי שהורה הסורק.
5. מעוברת שטרם מלאו מ' ימים להרינונה - צריכה כפרה רק לעצמה (הגרי"ש אלישיב והגר"ש וואזנר זצ"ל)
6. עדיף לתת לעני שווי הכפרה ולא את העוף עצמו.
- ד. מי שלא עשה כפרות בעשי"ת יכול להשלים בהושענא רבה (שו"ת שארית שמחה, ח).

ואומרים: "זה הכסף ילך לצדקה וכו'", ואין לפדות בכסף מעשר (משנ"ב ובאר היטב), והכסף ילך לצדקה לעניים דווקא.
ג. העושים בבעלי חיים: דווקא בכאלו שאין מקריבים על המזבח, ואפשרי גם בדגים (מ"ב בשם הלבוש).

פרטי דינים לנוהגים בבעלי חיים:

1. לוקחים לכל אחד מבני הבית תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה (אריז"ל). כשאין היד משגת אפשר בתרנגול אחד לכל הבנים ובתרנגולת לכל הנקבות (שו"ע הרב, ג). ובגמר הכפרה לא יאמרו "נפש תחת נפש".
2. איש שעשה בתרנגולת ואשה בתרנגול - יצאו בדיעבד (א"ר מבוטשטש תנינא, תרה).

יהלומים מגדולי ישראל

עובדא הוי במחנה הריכוז ברגן בלזן בשנת תש"ה, שהנאצים הארורים ימ"ש שמעו שאסור ליהודים לרחוץ ביום הכיפורים, וגזרו שכולם חייבים לרחוץ היטב והעמידו על כך שומרים...

עדויות, עובדות והנהגות בענייני יום הכיפורים שנרשמו מפי מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א

- א. שמעתי מפי הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שהגאון הגדול רבי אייזיק חריף זצ"ל (הראב"ד בסלונים) היה עסוק כל ערב יום כיפור לבדוק כל גט וגט שסידר תוך השנה, אולי שגה והכשיל באיסור אשת איש, והיה במצב פחד ורעדה כל הזמן. ופעם הגיע כבר הזמן לסעודת היום סמוך ליוה"כ, וזוגתו הרבנית הפצירה בו לבוא ולאכול, וסירב בטענה שהוא באמצע מלאכת הקודש לבדוק היטב כל גט, ורק סמוך ממש לסוף הזמן אכל מהר לצאת ידי חובתו.
- ב. זכורני שהגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לא שמיע ליה מה שממהרין בנעילה כדי להספיק נשיאת כפים, ולדבריו חשוב יותר להאריך ולהתפלל בכוונה. אמנם אצל מרן הגרי"ז זצ"ל ראיתי שהיה מממהר בנעילה כדי להספיק ברכת כהנים.
- ג. שמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל, ש'פיקוח נפש' אין הכוונה דווקא אם יש עכשיו סכנת חיים, אלא גם לאחר זמן, והיינו גם באופן שעלול לגרום שלאחרי כמה שנים לא יהיה לגופו כח להתגבר על מחלתו. ואמר שמטעם זה במקום שיש חשש סכנה מחולשה שלאחר יום הכיפורים, אין לקבל את דברי החולה שטוען שמרגיש שיש לו כוחות להתענות [וגם באופן דבעלמא סומכין על דברי החולה, וכמו במקום שנחלקו שני רופאים], ומשום שהוא לא מרגיש כלל בתוצאות שיבואו אח"כ מחולשתו, ויש לחקור ולבדוק
- ד. שמעתי מידידי הגאון רבי אלימלך רומפלער זצ"ל, שאדמו"רי בית בעלזא זצוק"ל הקלו מאד באכילת חולה ביוה"כ וכשיטת הגר"ח מבריסק זצ"ל (תשובות והנהגות ח"א סי' שמ"ט).
- ה. ראינו אצל מרן הגרי"ז זצ"ל שדקדק והחמיר מאוד לעצמו שלא לבלוע רוק ביום כיפור, שחשש לשיטת האוסרים - וכמנהג אביו זצ"ל אשר חשש בזה לעצמו.
- ו. מרן הגרי"ז זצ"ל נהג לקיים מצוות כפרות ולשחוט את העוף בליל ערב יום כיפור קרוב לחצות. (וגם בליל יום פטירתו בערב יוה"כ שהיה על ערש דוי, קיים מצוות כפרות כדין).
- ז. בערב יום כיפור באו אנשים להחזו"א לאחל שנה טובה ולקבל ברכתו ליום הדין, והחזו"א עיכב יהודי אחד ושאל אותו על מצב פרנסתו, והלה התפלל ושאל: "מה זה משנה כעת שעומדים לפני משפט של חיים ומות?". ואמר לו החזו"א: הרי הכהן גדול ביוה"כ"פ היה מתפלל על פרנסת ישראל, על כן נכון הוא מצדי לשאול על פרנסתך.

א. שמעתי מפי הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שהגאון הגדול רבי אייזיק חריף זצ"ל (הראב"ד בסלונים) היה עסוק כל ערב יום כיפור לבדוק כל גט וגט שסידר תוך השנה, אולי שגה והכשיל באיסור אשת איש, והיה במצב פחד ורעדה כל הזמן. ופעם הגיע כבר הזמן לסעודת היום סמוך ליוה"כ, וזוגתו הרבנית הפצירה בו לבוא ולאכול, וסירב בטענה שהוא באמצע מלאכת הקודש לבדוק היטב כל גט, ורק סמוך ממש לסוף הזמן אכל מהר לצאת ידי חובתו.

ב. זכורני שהגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לא שמיע ליה מה שממהרין בנעילה כדי להספיק נשיאת כפים, ולדבריו חשוב יותר להאריך ולהתפלל בכוונה. אמנם אצל מרן הגרי"ז זצ"ל ראיתי שהיה מממהר בנעילה כדי להספיק ברכת כהנים.

ג. שמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל, ש'פיקוח נפש' אין הכוונה דווקא אם יש עכשיו סכנת חיים, אלא גם לאחר זמן, והיינו גם באופן שעלול לגרום שלאחרי כמה שנים לא יהיה לגופו כח להתגבר על מחלתו. ואמר שמטעם זה במקום שיש חשש סכנה מחולשה שלאחר יום הכיפורים, אין לקבל את דברי החולה שטוען שמרגיש שיש לו כוחות להתענות [וגם באופן דבעלמא סומכין על דברי החולה, וכמו במקום שנחלקו שני רופאים], ומשום שהוא לא מרגיש כלל בתוצאות שיבואו אח"כ מחולשתו, ויש לחקור ולבדוק

מבריסק, שהלא ביקור שלי אצל הרב מבריסק בביתו בוודאי מהווה ביטול תורה בשבילו, וא"כ ארוץ אליו עכשיו ואברכהו בקצרה".

יב. עובדא הוי במחנה הריכוז ברגן בלזן בשנת תש"ה, שהנאצים הארורים ימ"ש שמעו דאסור ליהודים רחיצה ביוה"כ, וגזרו שכולם חייבים לרחוץ היטב במקלחת ביוה"כ, והעמידו על כך שומרים. ורב אחד שם פסק במחנה שלו כשיצאה הגזירה, דכיון דכוונתם להעביר על הדת ובעת צרה הוה בכלל יהרג ואל יעבור, והורה לכולם להמלט. ורבים שמעו בקולו ונמלטו, והרשעים רדפו אחריהם והכו אותם ללא רחם. והרב הנ"ל נשאל, דכיון דאין רוחצים להנאתם א"כ אין זה בכלל איסור רחיצה. וביאר דהאיסור כאן הוא משום חילול השם, ועשו כדת וכדין.

וסיפר לי הרב עמנואל שאביו היה שם וגם ציווה למסור ע"ז הנפש, והוא ברח לסוף המחנה לבית הכסא שם שהסריח מאד והתחבא שם כמה שעות עד הלילה ולא רחץ. וסמך לפסק זה נראה לענ"ד מהר"ן בע"ז [יב], דמעיינן המושך לפני ע"ז לא ישחה לשתות, ופירש הר"ן 'אף שימות', והיינו מפני חילול ה', וגם כאן הורה כן דזהו בכלל חילול ה'.

הבאתי עובדא זו שיהיה לנו לזכות מסירות נפש של עם ישראל, שביום פקודה השבוע יעמוד לנו זכות מקדשי השם שיחתום אותנו לטובה ולברכה.

ת. זכורני שהגה"צ רבי מרדכי פוגרומנסקי זצ"ל היה נוהר ביותר בענייני בריאות גופו בעשי"ת - ואף בעניינים שבמשך השנה לא היה נוהר בהם, ואמר לי שזהו מפני פחדו לעבור ח"ו בעשי"ת על דין "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (וכמובן אין ללמוד מזה קולא למקום אחר לעבור על דברי הרופאים).

ט. סיפר לי הגרי"ד סאלוויצ'יק זצ"ל - בן מרן הגרי"ז זצ"ל, שהגר"ח מבריסק לא היה לו הכרעה זמן רב אם לחשוש לשיטת המג"א בעניין זמן קריאת שמע בבוקר, ופעם פסק לחשוש ופעם אמר שאין צריך, ולבסוף הכריע כהגר"א שאין חיוב לחשוש כלל. אמנם לפי השמועה, בעשרת ימי תשובה שחייבים בחומרות, נהג להחמיר.

י. מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מגיע באמצע סדרי הלימוד בעשי"ת להיכל הישיבה, והיה זועק ובוכה: "אוי, לא רואים כאן תשובה!", והיה מעורר את הציבור לשוב בתשובה - לכו ונשובה אל ה'.

יא. מידי שנה היה רגיל כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זי"ע לבקר בערב יום כיפור את מרן הגרי"ז זצ"ל. פעם בשעה ששהייתי בביתו סמוך ליום כיפור, עבר מרן הגרי"ז זצ"ל מתחת חלון חדרו של הרבי זצ"ל, ואמר לי הרבי: "בא נצא לחוץ להרב

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הש"ת היומי

האם בשתיית משקה חם שהדרך לשתותו לאט - משתנה שיעור אכילת פרס?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

הלכות ברכות והכפות תמרים ביומא, שגם בשתייה חמה שדרך לשתותו לאט לא משתנה שיעור אכילת פרס. וראיתו מכריתות יג. שמבואר שתינוק יונק גם כן נוהג בו שיעור אכילת פרס, אף שדרכו לינוק לאט. לפי"ז אפשר לשתות גם משקה חם.

שאלה: חולה שזקוק לשתות פחות פחות מכשיעור ביום כפור, האם יוכל לשתות קפה רותח, או שכיון שדרך לשהות הרבה זמן בשתיית משקה חם, יצטרך להפסיק בין שתיה לשתיה יותר מתשע דקות?

תשובה: דעת הפר"ח בשו"ת מים חיים (סי' ב') והמל"מ

האם צריך לערוך בדיקת חמץ בחדר האמבטיה?

מגיעה אליו, כיון שיש לחשוש שמא התינוק הניח בו חמץ. ולכן, בבית כזה צריך לבדוק אף בחדרים שמבוגרים אינם מכניסים לתוכם מאכלים, וכגון חדר האמבטיה. וגם מקום שהחשש הוא רק כי נמצאים בו פירורי חמץ שגודלם פחות מ'כזית' - לדעת פוסקים רבים צריך לבדוק, (וראה במקורות).

[שו"ע תלג, ד, ומשנ"ב יט רכד; ביאורים ומוספים דרשו, 18 ור20]

כפי שלמדנו, מקום שיש לחשוש כי הכניסו לתוכו חמץ אפילו במקרה, טעון בדיקה מחמץ. וכן מקום שיש לחשוש שנפל לתוכו חמץ, או התגלגל לתוכו, אף כשבודאי לא הניחו בו חמץ בכוונה תחילה; וכגון בצידי ארונות, מתחת למיטות, ומתחת לארונות - הריהו טעון בדיקה. ובבית שמצוי בו תינוק, יש לבדוק כל מקום שיד התינוק

התגלגל חמץ אל מתחת לארון - האם צריך להוציאו לפני פסח?

במיוחד שבין הארון לרצפה; ואף אם בכדי להוציא חפץ יקר שנפל למקומות אלו היו מזיזים את הארון, אין חובה להזיזו כדי להוציא את החמץ.

ב. חללים פנימיים של מכונות שונות, כגון תנור ומערבל בצק (מיקסר), באופן שלא ניתן להגיע לחמץ אלא על ידי פירוק המכונה.

[שו"ע תלג, ז, ומשנ"ב כט; ביאורים ומוספים דרשו, 25 (וראה עוד שם) ור29]

מקום שלא ניתן לראות את תוכו, וממילא לא ניתן לבדוקו לאור הנר, אך ניתן למשש את כל המקום בידי - חובה למששו כדי לוודא שאין בו חמץ.

אבל מקום שאין ידו של אדם מגיעה אליו - אפילו אם ידוע בוודאות כי יש בתוכו חמץ, אין חובה להוציאו, ודי ב'ביטולו'. ודוגמאות לדבר:

א. שטח צר במיוחד שבין ארון כבד לקיר, או שטח נמוך

האם צריך לערוך בדיקת חמץ בחצר שמצויים בה בעלי חיים?

במקום - אין לסמוך על כך שבעלי החיים אכלוהו, והוא טעון בדיקה. ואם לא ידוע שבליל י"ד היה חמץ במקום, אך ידוע כי היה בו חמץ בשלושים הימים האחרונים - נחלקו הפוסקים אם המקום טעון בדיקה, אך אם ידוע רק שלמעלה משלושים יום לפני הפסח היה בו חמץ, לכל הדעות אינו טעון בדיקה.

[שו"ע תלג, ו, ומשנ"ב כז; ביאורים ומוספים דרשו, 21, בהרחבה ע"פ המקור]

מקום שעלול להימצא בו חמץ, אך מצויים בו בעלי חיים העשויים לאכול את החמץ, וכגון רפת בקר, לול תרנגולים, וחצר או ומרפסת פתוחה שעופות מצויים בהן - אינו טעון בדיקה מחמץ, כיון שאנו מניחים שבעלי החיים אכלוהו.

במה דברים אמורים? כאשר לא ידוע בוודאות שהיה חמץ במקום זה, אבל אם ידוע בוודאות שבליל הבדיקה, ליל י"ד בניסן, היה חמץ

* מקום שניתן לבדוקו היטב באמצעות מישוש היד, ואכן נבדק באופן זה - לדעת פוסקים רבים אין מצוה לבדוקו בליל י"ד לאור הנר, ויש חולקים.
* מי שערך בדיקת חמץ בליל י"ג בניסן, או באחד הלילות שלפניו, לאור הנר - לדעת רוב הפוסקים אינו צריך לשוב ולבדוק בליל י"ד.
* בכלל תקנת בדיקת חמץ, תיקנו חכמינו ז"ל לבדוק גם מקומות שבמשך השנה לא מכניסים בהם חמץ בדרך קבע, כאשר יש לחשוש שהכניסו לתוכם חמץ במקרה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

בנוגע לאיזו הלכה נחשבים אפילו אלף אנשים כאיש אחד?

וכן מבוי שמלבד חצר הגוי יש בו רק חצר אחת של יהודים - גם אם דרים בה יהודים רבים, כולם נחשבים כאחד, מאחר ומערבים עירוב חצרות זה עם זה; ולמרות שבאופן זה אין היהודים חוששים לדור במבוי - הגוי אינו אוסר את המבוי. וטעם הדבר, אם משום שלא חילקו חכמים בדבריהם, ומאחר והרבים מוגדרים כיחיד, לא גזרו; ואם משום שגם אופן זה אינו שכיח.

כפי שלמדנו, חצר או 'מבוי' שדרים בהם יהודים וגוי, גזרו חכמינו ז"ל שלא יחול בהם 'עירוב החצרות' ושיתוף המבואות, אלא אם הדיירים היהודים ישכרו מהגוי את רשותו; וזאת, כדי להרחיק את היהודים משכנותם של הגויים. אולם, חצר שדרים בה גוי ויהודי אחד בלבד, לא גזרו עליה לאוסרה, כיון שמקרה כזה אינו שכיח, מפני שיהודי חושש לדור לבדו עם הגוי.

[שו"ע שצא, א, ומשנ"ב ז; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

הלוח היומי

ז' בתשרי | ביום זה נולד וגם נפטר זבולון בן יעקב אבינו ולאה אמנו ע"ה

ביום זה נולד וגם נפטר זבולון בן יעקב אבינו ולאה אמנו ע"ה
היום תענית צדיקים על שביום זה נגזר על אבותינו מיתה בחרב, ברעב ובדבר, מפני מעשה העגל (שו"ע תק"פ בעל)
ביום זה בשנת תרצ"ט, אירע רצח ופוגרום בעיר טבריה, ע"י פורעים ערבים, אשר רצחו 19 יהודים שרובם ילדים הי"ד, והעלו באש את ביה"כ בקריית שמואל ועוד בתים רבים.

יארצייט:

ג' אלפים תקע"ג: רבי יצחק מיכאל פינצו זצ"ל, מגדולי רבני איטליה, בעל פרי יצחק.
תצ"ז: רבי דוד ב"ר אברהם אופנהיים זצ"ל, רבה של ניקלשבורג, פראג ועוד, בעל יד דוד ילקוט דוד, שו"ת נשאל דוד ועוד.
תרי"א: רבי מנחם נחום ב"ר מרדכי (המגיד מצ'נוביל) טברסקי זצ"ל, האדמו"ר מקארוב.
תר"פ: רבי יוסף ב"ר מארי ברבי זצ"ל, מרבני ג'רבה ובעל בן פורת יוסף ועוד.
תש"ד: רבי יצחק אייזיק ב"ר יוסף פרידמן זצ"ל, אב"ד טבריה, קורשן ועוד, בעל טל תחיה, חקר יצחק ועוד.
תשט"ז: רבי נח גד ב"ר יעקב דוד ויינטרוב זצ"ל, בעל בישישים חכמה.

מדוע עשה ה'חפץ חיים' סעודת מצוה בהגיעו לגיל תשעים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בידיעת הלכות שמירת הלשון - עצם הלימוד בו הוא סגולה גדולה להישמר מאיסורי לשון הרע, שהרי "דבריו קדושים וטהורים ... ובוודאי שמר את עצמו ממידה גרועה זו, ועל כן דבריו פועלים מאוד בלב קוראיהן".

ואגב נזכיר את המעשה המובא ב'ביאורים ומוספים', שכאשר היה ה'חפץ חיים' בגיל שבעים אמר, כי עד עתה היה שרוי בפחד שמא לא יגיע לגיל שבעים ויהיה בכך חילול ה', שהרי מבואר בכתוב "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב", ששמירת הלשון מאריכה ימים, ואם לא יגיע לגיל שבעים יהיה בכך חילול ה', שיאמרו הבריות שלמרות מה שפעל בעניין שמירת הלשון לא זכה לאריכות ימים. והוסיף, שאמנם עכשיו אין חילול ה' - אבל עדיין אין קידוש ה'. ואכן בהגיעו לגיל תשעים אמר שכעת יש קידוש ה' ועשה על כך סעודת מצווה.

בסוף ההקדמה לספרו כותב ה'חפץ חיים', שכאשר הביא בספר את דברי הרמב"ם ושאר פוסקים, אף שיכול היה לפעמים לשנות את לשונם, לקצר או להאריך, כדי להקל על המעיין את הבנת הדברים, מכל מקום לא רצה לשנות את לשון הפוסקים שהדין נובע מהם.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מציינים טעם נוסף לכך, אותו הזכיר ה'חפץ חיים' בסוף הפתיחה (ארורין), וזו לשונו שם: "ואבקש לידידי הקורא, שאת זאת הפתיחה יקרא ויחזור ויקרא וכו', כי היא מלוקטת מאת הראשונים, אשר דבריהם קדושים וטהורים, בוערות כמראה הלפידים, ובוודאי שמרו את עצמן ממידה גרועה זו, ועל כן דבריהם פועלים מאוד בלב קוראיהן".

נראה שעל משקל הדברים הללו, אפשר לומר זאת גם על ספר ה'חפץ חיים' עצמו, שמלבד התועלת הגדולה שיש ממנו

כמה ה'יסלח לנו?

הרה"ק רבי ברוך ממז'בוז' היה אומר בדרך רמז על הפסוק "ויאמר ה' סלחתי כדברך" (במדבר יד, כ) יש לפרש "סלחתי כדברך" - כפי מה שאתה מבקש אותי, כן השיעור שאני סולח לך - וזהו "כדברך".

(בוצינא דנהורא - שלח)

נשתדל להרבות בחרטה ובעשיית תשובה על העבירות שבידינו שהרי ככל שנרבה בתשובה כך נזכה להתרצות לפני השי"ת.